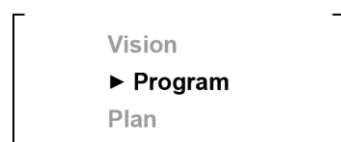

Göteborgs
Stad

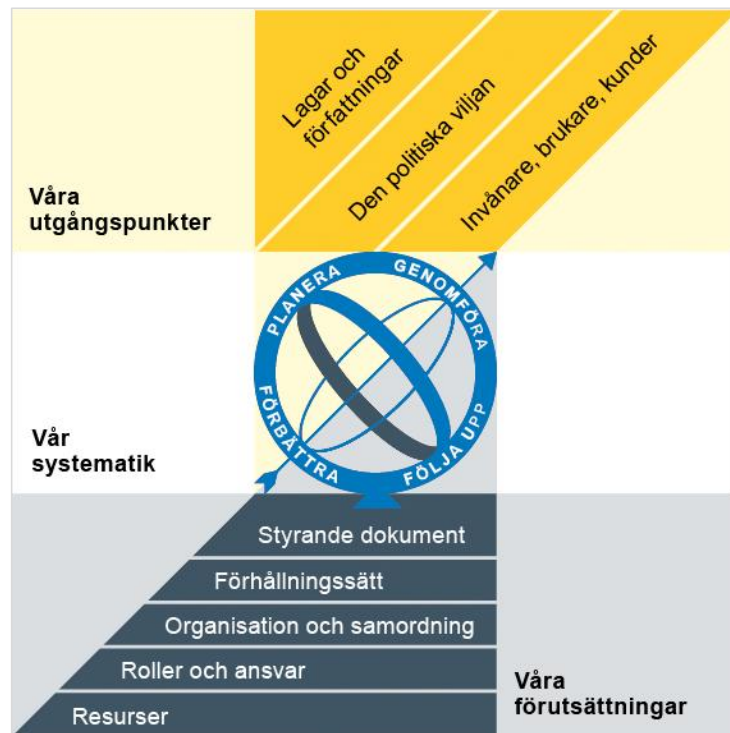
Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018-2026

Planerande styrande dokument

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

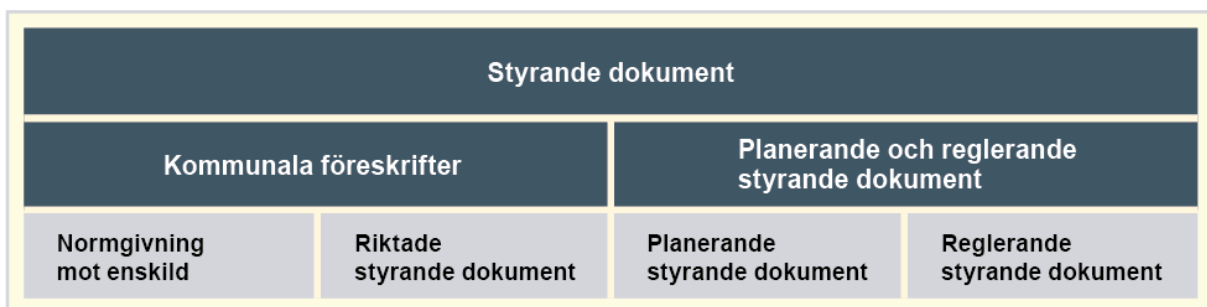

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Dokumentnamn: Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018-2026			
Beslutad av: [Nämnd/styrelse/befattning]	Gäller för: [Text]	Diarienummer: [Nummer]	Datum och paragraf för beslutet: [Text]
Dokumentsort: [Dokumentsort]	Giltighetstid: [Giltighetstid]	Senast reviderad: [Datum]	Dokumentansvarig: [Funktion]
Bilagor: [Bilagor]			

Innehåll

Inledning	3
Syftet med detta program	3
Vem omfattas av programmet	3
Bakgrund	3
Koppling till andra styrande dokument	3
Stödjande dokument	5
Uppföljning av detta program	5
Ramar – utgångspunkter	6
Programmet	7
Programmets struktur	7
Mål	8
Målområden	8
Målområde – Skapa god start i livet och goda uppväxtvillkor.....	10
Strategier för målområdet	11
Målområde - Skapa förutsättningar för arbete	13
Strategier för målområdet	13
Målområde – Skapa hållbara och jämlika livsmiljöer	14
Strategier för målområdet	15
Målområde – Skapa förutsättningar för delaktighet, inflytande och tillit	16
Strategier för målområdet	17

Figurförteckning

Figur 1 Program och planer som angränsar till Göteborgs Stads program för en jämlik stad.....	4
Figur 2 Programmets övergripande struktur	7

Inledning

Syftet med detta program

Syftet med programmet är att, utifrån målet att Göteborg ska vara en jämlik stad, peka ut viktiga målområden som aktörer i Göteborg ska samlas kring för att tillsammans bidra till att minska skillnaderna i livsvillkor i staden.

Vem omfattas av programmet

Göteborgs Stads program för en jämlik stad omfattar samtliga nämnder och styrelser för perioden 2018-2026.

Bakgrund

Göteborgs Stad har under många år arbetat för, och engagerat sig i, frågor om social hållbarhet, mänskliga rättigheter och jämlika livsvillkor. Sedan flera år tillbaka pågår det ett gediget arbete med syftet att kraftsamla för att minska skillnaderna i livsvillkor i staden. Arbetet heter Jämlikt Göteborg – hela staden socialt hållbar.

Arbetet intensifierades än mer efter rapporten ”Skillnader i livsvillkor och hälsa i Göteborg” som togs fram år 2014. Rapporten visade att det fanns stora skillnader i livsvillkor mellan göteborgare, och i olika delar av staden. Kommunfullmäktige har i sin budget under flera år haft mål som syftar till att uppnå minskade skillnader i livsvillkor, men i samband med kommunfullmäktiges budget 2016 formulerades målet ”Göteborg ska vara en jämlik stad”. Samma mål fanns i kommunfullmäktiges budget 2017.

I sin roll som processägare för målet fick Social resursnämnd 2017 i uppdrag att ta fram ett långsiktigt program för Jämlikt Göteborg. Att vara processägare innebär att ha en ledande, samordnade och uppföljande roll för att i samverkan med andra arbeta för att nå kommunfullmäktiges mål. Utifrån Göteborgs Stads riktlinjer för styrande dokument benämns nu arbetet ”Göteborgs Stads program för en jämlik stad för 2018-2026”. Enligt riktlinjerna är ett program ett strategiskt styrande dokument som ska slå fast en politisk viljeinriktning för vad som ska uppnås inom ett visst område för en tidsatt period. Ett program innehåller ett fåtal mål och prioriterade strategier för att uppnå målen.

Vidare har social resursnämnd i samband med kommunfullmäktiges budget 2018 fått i uppdrag att ta fram en stadenövergripande plan utifrån Göteborgs Stads program för en jämlik stad för 2018-2026. I enlighet med stadens riktlinjer för styrande dokument ska planen konkretisera och operationalisera ett beslutat program. Planen ska ange konkret vad som ska uppnås för en tidsatt period. Planen ska ange vilka aktiviteter, insatser eller åtgärder som ska genomföras samt eventuellt vilka metoder som ska användas.

Koppling till andra styrande dokument

Kommunfullmäktiges budget är överordnad stadens övriga styrande dokument. Det här programmet tar sin utgångspunkt i kommunfullmäktiges mål att Göteborg ska bli en jämlik stad. Jämlikhet är ett omfattande begrepp och område och därför relaterar det till

många av stadens program och planer. Nedan listas några av de program och planer som angränsar till detta program.

Figur 1 Program och planer som angränsar till Göteborgs Stads program för en jämlik stad.

Styrandedokument	Fastställare/Beslut	Giltighet	Diarenummer
Dialog och samarbete - Ett samlat program för Göteborgs Stads trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete, beslutat i kommunfullmäktige	KF 2014-12-11	2014-2020	Dnr 0819/14
Förlängning av handlingsplan för alkohol-, narkotika-, dopnings-, och tobaksområdet	KS 2015-10-21	2015-2016	Dnr 1327/15
Göteborgs stads plan mot våldsbejakande extremism	KF 2016-09-08	2016-2017	Dnr 2045/15
Göteborgs Stads folkhälsoprogram	KF 2013-06-13	Ej tidsbestämt	Dnr 1002/08
Göteborgs Stads plan för att förbättra HBTQ-personers livsvillkor	KF 2017-01-26	2017-2021	Dnr 1407/14
Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer	KF 2014-04-24 Komplettering/rev i KF 2015-09-10	2014-2018	Dnr 0637/10
Göteborgs stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning	KF 2015-06-11	2014-2020	Dnr 0896/13
Göteborgs Stads strategi och plan mot hemlöshet	KF 2015-05-07	2015-2018	Dnr 1410/14
Handlingsplan för arbetet med de mänskliga rättigheterna i Göteborgs Stad	KF 2016-06-02	Från 2016 och tills vidare	Dnr 0454/15
Handlingsplan för finskt förvaltningsområde	KS 2014-10-01	Från 2014 och tills vidare	Dnr 1033/13
Handlingsplan för nationella minoritetsfrågor	KS 2014-06-04	Från 2014 och tills vidare	Dnr 1221/11
Kulturprogram för Göteborgs Stad	KF 2013-11-07	2013-2021	Dnr 0782/13
Strategisk plan för suicidprevention	KF 2014-10-09	Ej tidsbestämt	Dnr 0576/13

Stödjande dokument

Social resursnämnd har tagit fram två rapporter om göteborgarnas livsvillkor. Dessa rapporter ger ett kunskapsunderlag till detta program. De två rapporterna är:

- Skillnader i livsvillkor och hälsa i Göteborg 2014
- Jämlikhetsrapport 2017

Uppföljning av detta program

Programmet följs upp två gånger under programperioden. En första uppföljning sker genom jämlikhetsrapporten år 2021 och en andra genom jämlikhetsrapporten år 2025. Uppföljningarna ska genomföras av social resursnämnd och de ska rapporteras till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Uppföljningen kommer genomföras på två olika sätt. För det första kommer måluppfyllelsen att följas upp genom statistiska indikatorer som rör målet. För att kunna synliggöra hur livsvillkoren ser ut för göteborgarna oavsett socioekonomisk status, geografisk hemvist, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning - krävs det i vissa fall att de kvantitativa data som finns tillgängliga i dag kompletteras med ny statistiskt data samt med andra typer av kvalitativ data. På detta sätt kan det göras en samlad analys av livsvillkoren och jämlikheten i Göteborg. I förlängningen kan en bedömning göras över hur hälsan och sammanhållningen bland göteborgarna ser ut.

Det andra sättet som programmet följs upp på är genom en utvärdering av processerna och arbetssätten inom de fyra målområdena som pekas ut i detta program. Uppföljningen av processen görs med fokus på hur nämnder och styrelser arbetar med respektive målområde och strategi och den förutsätter hänsyn till både kvantitativa indikatorer och kvalitativa data.

Utöver uppföljningen av programmet kommer målet också följas upp genom den årliga uppföljningen. Den uppföljningen kommer att följa upp måluppfyllelsen utifrån de indikatorer som stadsledningskontoret har arbetat fram för målet. Indikatorerna är följande:

- Inkomstskillnader
- God hälsa
- Mellanmännisklig tillit
- Kontantmarginal
- Godkända betyg

Det är viktigt att uppföljningen av programmet synkroniseras med stadens ordinarie uppföljningsrutiner, vilka ses över inför varje mandatperiod. Därmed kan programmets uppföljning komma att ändras.

Ramar – utgångspunkter

Internationell och svensk lagstiftning ger en tydlig tyngd åt arbetet med jämlikhet och att ge alla göteborgare, oavsett socioekonomisk status, geografisk hemvist, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, ålder och sexuell läggning, likvärdiga livsvillkor och förutsättningar. I detta avsnitt lyfts endast några av de internationella konventioner och åtagande och nationella lagar av betydelse för jämlikhet.

En grundläggande utgångspunkt är FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna som Sverige, tillsammans med tillhörande konventioner, har åtagit sig att följa. Förklaringen om de mänskliga rättigheterna slår fast att alla människor, oavsett land, kultur och sammanhang, är födda fria och lika i värde och rättigheter. En grundläggande princip är att inte bli diskriminerad.

De mänskliga rättigheterna reglerar förhållandet mellan staten och enskilda människor. De utgör en begränsning av statens makt över individen och slår samtidigt fast vissa skyldigheter för staten gentemot individen. Staten ska skydda individen från ingrepp i de grundläggande friheterna, från olika typer av övergrepp och tillgodose individens grundläggande behov. De mänskliga rättigheterna är okränkbara och odelbara. De mänskliga rättigheterna är universella och gäller för alla och envar.

I Sverige skyddas de mänskliga rättigheterna av tre grundlagar: regeringsformen, tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Regeringsformen slår fast att det allmänna ska trygga rätten till arbete, bostad och utbildning samt verka för social omsorg och trygghet och för goda förutsättningar för hälsa. Det allmänna ska också verka för att alla människor ska kunna uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället och för att barns rätt tas till vara. Regeringsformen anger också att det allmänna ska motverka diskriminering av människor på grund av kön, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, språklig eller religiös tillhörighet, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder eller andra omständigheter som gäller den enskilde som person. Vidare ska det samiska folkets och etniska, språkliga, religiösa och nationella minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas.

En annan internationell överenskommelse som också lyfter jämlikhet är FN:s *Agenda 2030*. Utöver internationella konventioner och åtaganden samt Sveriges grundlagar reglerar också nationell lagstiftning området för jämlikhet. Relevanta lagar i sammanhanget är kommunallagen, diskrimineringslagen, socialtjänstlagen, hälso- och sjukvårdslagen, skollagen samt plan- och bygglagen. På kommunal nivå tillkommer därutöver reglementen, ägardirektiv och andra styrande dokument som reglerar förutsättningarna för jämlikhetsområdet.

Programmet

Göteborg är en stad där det finns möjligheter till utveckling för både invånare, näringsliv och andra organisationer. Även om Göteborg för de flesta är en bra stad att växa upp och leva i så står Göteborg inför stora jämlikhetsutmaningar som bland annat påvisades i rapporter 2014 och 2017. Göteborg är en segregerad stad med påtagliga skillnader i livsvillkor, så som utbildningsnivå, inkomst och förvärvsfrekvens mellan olika grupper och mellan göteborgare som lever i olika delar av staden. Rapporterna visade att dessa skillnader gett upphov till ojämlik hälsa i befolkningen.

Samtidigt finns en stark ambition att skapa en jämlik stad att växa, leva och verka i. Detta är Göteborgs Stads program om jämlikhet, och det pekar ut den fortsatta färdriktningen för hur Göteborg i framtiden ska kunna bli en mer jämlik stad. Programmet ingår i stadens övergripande arbete med social hållbarhet. I enlighet med stadens riktlinjer är detta program ett strategiskt styrande dokument som slår fast den politiska viljeinriktning för vad som ska uppnås inom området jämlikhet under perioden 2018-2026.

Med ett program för jämlikhet kan Göteborgs Stad peka ut viktiga mål och strategier som aktörer i Göteborg, både inom och utom den kommunala organisationen, kan samlas kring för att minska skillnaderna i livsvillkor i staden. Ett jämlikt samhälle med jämlika livsvillkor, där alla invånare erbjuds likvärdig tillgång till olika välfärdstjänster, kommunal service och livsmiljöer av god kvalitet leder till många positiva effekter. Två av de faktorer som påverkas positivt av jämlikhet är befolkningens hälsa och sociala sammanhållning. Alla vinner på en mer jämlik stad, såväl individ som samhälle, både de som lever nu och kommande generationer.

Programmets struktur

Detta program inleds med en beskrivning av målet med Göteborgs Stads jämlikhetsarbete. Därefter beskrivs var och ett av de fyra målområdena som stadens jämlikhetsarbete kommer fokusera på för att uppnå målet. Efter beskrivningen av varje målområde följer strategier som är av betydelse för arbetet. Varje målområde har mellan fem och sju strategier som anger fokus för arbetet.

Figur 2 Programmets övergripande struktur

Mål

Målet med Göteborgs Stads jämlikhetsarbete är att:

- **Göteborg ska vara en jämlik stad.**

Målet fokuserar på att öka jämlikheten i Göteborg genom att skapa likvärdiga livsvillkor för alla göteborgare, oavsett socioekonomisk status, geografisk hemvist, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, ålder och sexuell läggning.

I ett jämlikt samhälle fördelas såväl resurser som ekonomiskt och politiskt inflytande utifrån allas lika värde och rättigheter. I jämlika samhällen har alla likvärdig tillgång eller möjligheter till att förvärva resurser och förmågor för att tillvarata och påverka samhällsutvecklingen och sina liv. Ojämlikhet handlar om bristen på likvärdig tillgång till, eller möjligheter att förvärva, dessa resurser och förmågor.

Göteborgs Stad har valt att fokusera jämlikhetsfrågan kring de livsvillkor som människor lever under, vilka bland andra omfattar en god uppväxt, en bra utbildning, ett gott arbete, en god försörjning, ett bra boende, en god livsmiljö samt delaktighet och inflytande i samhällsutvecklingen och sina liv. Om människor inte har likvärdiga uppväxtvillkor, utbildningschanser, livsmiljöer, tillgång till det offentliga rummet och bostäder, arbetsmöjligheter, delaktighet och inflytande är inte livsvillkoren jämlika. Särskilt inte om det finns en systematik i ojämlikheten mellan, och diskriminering av, olika grupper. I ett jämlikt samhälle har därför alla människor lika rättigheter och möjligheter till goda livsvillkor.

Målområden

I detta program lyfts fyra målområden fram som tillsammans visar vad det samlade jämlikhetsarbetet i Göteborgs Stad ska rikta in sig mot för att nå målet att Göteborg ska vara en jämlik stad¹. De fyra målområdena, med tillhörande strategier, är:

- Skapa god start i livet och goda uppväxtvillkor
- Skapa förutsättningar för arbete
- Skapa hållbara och jämlika livsmiljöer
- Skapa förutsättningar för delaktighet, inflytande och tillit

De målområden som ingår i detta program lyfts fram eftersom de av flera olika anledningar är betydelsefulla för att skapa likvärdiga livsvillkor och öka jämlikheten i Göteborg. Att förbättra livsvillkoren får göteborgarna, och öka jämlikheten i staden, utgör en viktig del av det kommunala grunduppdraget. Göteborgs Stad arbetar varje dag med att på olika sätt förbättra livsvillkoren för invånarna genom att fördela resurser och tillhandahålla verksamhet bland annat i form av stöd, omsorg, skola och hållbar stadsutveckling. Även om Göteborgs Stad inte har full rådighet över de komplexa samhällsproblem och trender som ligger bakom skillnader i livsvillkor, så är avsikten med målområdena att kraftsamla och skapa ett gemensamt fokus i förvaltningarnas och

---

¹ Målområdena beskriver inte hur arbetet är eller ska vara organiserat (t.ex. inom ramen för Jämlikt Göteborg - hela staden socialt hållbar).

bolagens arbete med att skapa likvärdiga livsvillkor. Arbetet med målområdena ska stärka det kommunala grunduppdraget.

Vidare är syftet med målområdena att lyfta fram betydelsen av att förebygga ojämlika livsvillkor genom tidiga åtgärder och insatser i barns liv. Det lyfts särskilt fram inom målområdet ”God start och goda uppväxtvillkor”. Att satsa på tidiga insatser i barns liv och att försöka förebygga ojämlikhet handlar om att investera för framtiden. Ojämlikhet i livsvillkor innebär stora kostnader för samhället. Främjande åtgärder i ett tidigt skede i barns liv kan innebära stora vinster för såväl individer som samhälle.

Tidiga insatser för förbättrade livsvillkor kan, och ska, också bedrivas under hela livet. Det är alltid bättre att tidigt främja en positiv utveckling än att försöka bryta ett negativt förlopp i ett senare skede. Därför är det viktigt att jämlikhetsarbetet utgår från ett livscykelperspektiv. Genom främjandet av en god start i livet, utbildning, arbete och goda livsmiljöer kan personer förhindras att hamna i utanförskap. De målområden som pekas ut i detta program syftar till att tillsammans täcka in flera viktiga livsvillkor över hela livscykeln.

Det finns flera förutsättningar som är viktiga att beakta för att arbetet med målområdena ska bli framgångsrikt och därmed nå målet om att Göteborg ska vara en jämlik stad. För det första är det viktigt med samverkan och delaktighet kring jämlikhetsarbetet. Jämlikhet är en komplex och tvärssektoriell fråga, och ingen enskild förvaltning eller enskilt bolag kan på egen hand hantera dessa utmaningar. För att arbetet med målområdena ska lyckas krävs samverkan, såväl inom den kommunala organisationen, som med nationella och regionala aktörer samt med aktörer i näringsliv, akademi och civilsamhälle. Att delaktiggöra professioner, invånare, civilsamhälle, akademi och andra handlar om att skapa förutsättningar för kunskapsinhämtning och att göra jämlikhetsarbetet relevant och inkluderande för dem de berör.

En andra viktig förutsättning för arbetet med målområdena är att synliggöra olika diskrimineringsgrunder i varje målområde genom ett normmedvetet² och intersektionellt³ arbetssätt. Vi som är verksamma eller är förtroendevalda inom Göteborgs Stad behöver analysera hur jämlikhetsarbetet inom varje målområde påverkar, och påverkas av, olika maktordningar. Analysen är viktig för att inte riskera att reproducera de systematiska skillnader i livsvillkor som finns mellan olika grupper.

För det tredje är det viktigt att vi som är verksamma eller är förtroendevalda inom Göteborgs Stad har ett helhetsperspektiv på jämlikhetsarbetet. Målområdena utgör en helhet och det går inte att arbeta med dem åtskilda från varandra. Arbetet med ett målområde stärker och påverkar arbetet med ett annat. Samordning mellan berörda

---

² Normmedvetenhet är att utifrån en normkritisk analys arbeta normmedvetet. Normkritik är ett ifrågasättande av föreställningar om vad som anses vara normalt respektive avvikande. Normkritiken används för att synliggöra exkluderande och diskriminerande strukturer. Fokus riktas mot det som uppfattas som ”normalt” istället för mot dem som bryter mot normen. (Göteborgs Stads plan för jämställdhet och Göteborgs Stads plan för att förbättra HBTQ-personers livsvillkor)

³ Intersektionalitet avser ett analytiskt begrepp som används för att synliggöra hur olika maktordningar samverkar. Används vanligtvis i Sverige för att utifrån samspelet mellan diskrimineringslagens sju grunder studera hur relationer av överordning och underordning skapas och upprätthålls. (Göteborgs Stads plan för jämställdhet och Göteborgs Stads plan för att förbättra HBTQ-personers livsvillkor)

aktörer inom och mellan respektive målområde är därför viktigt för att nå målet om att Göteborg ska vara en jämlik stad.

För det fjärde är det viktigt att strategierna inom respektive målområde anpassas till de specifika frågor som hanteras. Ibland behöver insatserna vara generella och riktas till alla invånare, medan de ibland behöver riktas till dem som är i störst eller särskilt behov av stöd. Här behöver det göras kontinuerliga analyser för att få bättre kunskap om hur behoven ser ut och förändras under programtiden.

Ytterligare en viktig förutsättning för ett lyckat jämlikhetsarbete är långsiktighet. Att förändra och förbättra göteborgarnas livsvillkor tar lång tid och uthållighet och tålamod är väsentligt om arbetet ska bli framgångsrikt.

Nedan beskrivs målområdena. Efter beskrivningen av varje målområde följer de strategier som är av betydelse för arbetet.

Målområde – Skapa god start i livet och goda uppväxtvillkor

En god start i livet är avgörande för barns livsvillkor och hälsa, både under uppväxten och senare i vuxenlivet. Att få en god start i livet med goda ekonomiska och fysiska uppväxtvillkor, trygga relationer till vuxna, goda kamratrelationer samt lek och lärande, är viktigt för att uppnå kognitiva, mentala, sociala och motoriska färdigheter. Att barn tillgodogör sig en god utbildning, lever i en trygg social miljö med trygga ekonomiska villkor påverkar deras livsvillkor och möjligheter senare i livet. De erfarenheter, kunskaper och färdigheter som barnet får är en grund för att utveckla nya färdigheter och kunskaper.

Alla barn i Göteborg har inte samma förutsättningar för en god start i livet och goda uppväxtvillkor. Ojämlighet i livsvillkor och möjligheter mellan olika familjer bidrar till att barn har skilda förutsättningar att utvecklas under sin uppväxt. Alla föräldrar har inte samma sociala och ekonomiska resurser och förutsättningar. De socioekonomiska förhållandena och den strukturella diskrimineringen avspeglar sig på detta sätt i barns olika uppväxtvillkor.

Att varje barn och ungdom oavsett socioekonomisk status, geografisk hemvist, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, ålder och sexuell läggningen får en god start i livet och en god uppväxt är därför centralt för att uppnå likvärdiga livsvillkor och förutsättningar för nå en jämlik stad. Detta är en utgångspunkt för samtliga strategier i målområdet.

Göteborgs Stad har möjlighet att påverka barns uppväxtvillkor genom exempelvis förskola, skola, socialtjänst, kultur och fritid samt goda livsmiljöer. Men att skapa förutsättningar för barns uppväxtvillkor delas också av andra aktörer, så som Västra Götalandsregionen och staten, och samverkan med dem är därför centralt för att lyckas skapa goda uppväxtvillkor. Även samverkan med civilsamhället och Sveriges Kommuner och Landsting är viktigt.

Strategier för målområdet

Ge varje barn möjlighet att utvecklas till sin fulla potential

Den här strategin handlar om att, i samverkan med Västra Götalandsregionen och civilsamhället, vidareutveckla familjecentrerat arbets sätt i Göteborgs Stads verksamheter. Syftet är att förbättra uppväxtvillkoren för barn och unga genom ett stärkande av familjen. I ett familjecentrerat arbets sätt tar insatser för barn och unga sin utgångspunkt i hela familjens livsvillkor. Det familjecentrerade arbets sättet behöver också utvecklas genom ett normmedvetet förhållningssätt för att kunna nå familjer som staden idag har svårt att nå.

Förskolan och skolan är viktiga arenor och har centrala roller i det familjecentrerade arbets sättet, främst utifrån sitt kompensatoriska uppdrag som regleras i skollagen. Det är genom det kompensatoriska uppdraget vi främst kan minska skillnader i livsvillkor. Att arbeta med det kompensatoriska uppdraget är att arbeta med likvärdighet och inkludering som i sin tur bidrar till att minska skillnader i livsvillkor. I Göteborgs Stads förskoleutredning⁴ och skolutredning⁵ identifieras ett antal förstärkningsområden som bland annat syftar till att skapa likvärdighet och inkludering. Dessa förstärkningsområden är: 1) Ökad kvalitet i undervisningen för att öka barnens/elevernas lärande, 2) Tydligare ansvar, styrning och ledning för att öka barnens/elevernas kunskapsresultat, 3) Ökad likvärdighet mellan förskolor/skolor för att alla barn/elever ska få tillgång till undervisning av hög kvalitet och kompensera för olika förutsättningar.

Fokusera på tidiga insatser

Barn och unga och deras vårdnadshavare ska kunna erbjudas tidiga samordnade insatser och därmed förhindra utveckling av allvarlig problematik. Att satsa tidigt i barns och ungas utveckling är något som har visat resultat, både för individen och samhället. Små främjande och förebyggande insatser tidigt i ett barns liv kan ge stor effekt. Göteborgs Stad behöver satsa än mer på tidiga insatser för barn för att kunna nå målet om en att Göteborg ska vara en jämlik stad.

Stärka vuxna runt barn

Vårdnadshavaren är den viktigaste resursen under ett barns uppväxt, både för anknytning, tidig språkutveckling och möjligheterna att klara skolan. Vårdnadshavare och andra vuxna i barn och ungas direkta närhet har en unik möjlighet att främja deras hälsa och utveckling.

Den här strategin handlar om att Göteborgs Stad i samverkan med Västra Götalandsregionen och civilsamhället vidareutvecklar föräldraskapsstöd i stadens verksamheter. Framförallt handlar det om att tillgängliggöra föräldraskapsstöd till alla familjer, samt säkerställa att stödet når de familjer som behöver det mest. Föräldraskapsstödet behöver också utvecklas och inkluderas med ett normmedvetet förhållningssätt för att kunna nå grupper som staden idag har svårt att nå.

---

⁴ Förskoleutredningen: "Tid och genomförande plan för etablering av förskolenämnd och grundskolenämnd" dnr 0383/17. Beslutad i kommunstyrelsen 2017-04-05 och i kommunfullmäktige 2017-04-20.

⁵ Skolutredningen: "Redovisning av kommunstyrelsens uppdrag om att genomföra en utredning av styrning och ledning av grundskolan (F-9), grundsärskolan och skolbarnomsorgen i Göteborgs Stad", dnr 1111/17. Beslutad i kommunstyrelsen 2018-01-11.

Främja barns språkutveckling på samtliga arenor där barn och unga vistas

Språkutveckling är en grundläggande del av ett barns utveckling med nära relation till andra aspekter av barns utveckling, så som dess kognitiv, sociala och motoriska utveckling. Språkutveckling handlar om mer än det talade språket, och ringar in alla olika sätt som barn och unga kommunicerar på.

Tidiga läs- och berättarupplevelser har stor betydelse för ett barns språkutveckling, skolgång och möjligheter längre fram i livet. Vårdnadshavaren är den viktigaste resursen för barnets språkutveckling. Att öka kunskap och medvetenhet hos vuxna runt barnet om vikten av läs- och berättarstunder är därför angelägenhet. För att varje barn ska ges möjlighet till en god språklig start i livet behöver verksamheter som möter barn, unga och vårdnadshavare ha god insikt och förståelse om språkets betydelse för jämlika livsvillkor.

Ge barn och unga möjlighet till att stärka sociala nätverk och förmågor

En betydelsefull del i utvecklingen av barns och ungdomars sociala förmågor är att de får möjlighet att träffa och interagera med andra. Göteborgs Stad ska underlätta möten mellan barn och ungdomar genom användandet av befintliga, eller skapandet av nya, mötesplatser. Att samarbeta med andra skapar tilltro till andras välvilja och stärker tilliten mellan dem som deltar i samarbetet. Genom att skapa sammanhang där barn och ungdomar från olika delar av befolkningen och staden möter varandra stärks den sociala sammanhållningen i samhället.

Ge barn och unga möjlighet till delaktighet, inflytande och rätt att vara sig själva

Alla barn och unga har rätt att mötas som resurstarka och kompetenta individer utifrån sina egna unika förutsättningar och behov. Göteborgs Stad ska arbeta för att alla barn och unga ska ges möjlighet att uttrycka sina åsikter, bli lyssnade på samt ha inflytande över frågor som berör deras liv. Alla barn och unga ska ha möjlighet att komma till tals och bli respekterade i frågor som de direkt berörs av. I synnerhet ska Göteborgs Stad verka för att skapa möjligheter till delaktighet och inflytande för barn och unga i stadens verksamheter. Göteborgs Stad ska verka för att alla barn och unga har ett liv som är fritt från diskriminering, våld, trakasserier och kränkande behandling.

Barn och unga ska ha tillgänglig och meningsfull fritid

Vid sidan av lärandet inom utbildningssystemet har även fritiden stor betydelse för barns och ungas utveckling. Göteborgs Stads kulturverksamhet ska därför utformas och utvecklas med hänsyn till barn och ungas utveckling. Barn och ungas kreativitet ska uppmuntras och de ska ha rätt till kulturövning och eget skapande oavsett uttrycksform. Barn och unga ska kunna påverka såväl kulturutbudet som förandet av staden och ges möjlighet att till fullo delta i kulturell och konstnärlig verksamhet. Lika viktigt som att underlätta och stödja barn och ungas egen kreativitet och skaparlust är att ge dem möjlighet att ta del av professionella konstupplevelser.

Göteborgs Stad ska på ett inkluderande och icke-diskriminerande sätt värna allas rätt till en meningsfull fritid. Ett brett utbud av idrotts- och föreningsaktiviteter är viktigt för att fånga upp barns och ungas intressen och främja deras utveckling samt stärka deras sociala deltagande. De aktiviteter som erbjuds ska vara möjliga att delta i, även för människor som har begränsade ekonomiska resurser och funktionsnedsättning. Göteborgs Stad ska analysera och synliggöra vilka grupper av göteborgare som staden inte når ut till med sitt kultur- och fritidsutbud. Strategin ska också fokusera på att öka barn och ungas möjligheter till att kunna påverka sin fysiska miljö.

Målområde - Skapa förutsättningar för arbete

Arbete, utbildning och lärande utgör betydande delar av människors livsvillkor. Genom områdenas starka koppling till människors försörjningsmöjligheter är de centrala för att nå målet att Göteborg ska vara en jämlik stad. Att ha ett arbete stärker människors känsla av kontroll över det egna livet och deras delaktighet i samhället. Arbete är en bas för människors identitet och sociala liv. Människor som arbetar har i regel också bättre hälsa än de som saknar ett arbete eller en sysselsättning.

Kraven på arbetsmarknaden har höjts i takt med att samhället har förändrats. Utbildning är oftast en förutsättning för att få ett arbete och egen försörjning. Sambandet mellan arbetslöshet och utbildning är mycket tydligt. Ju längre utbildning desto lägre arbetslöshet. Det är därför viktigt att stärka möjligheterna till att kunna fullfölja en utbildning, till exempel på gymnasiet. En nyckel här är att ge invånarna förutsättningar till utbildning och lärande samt främja ett livslångt lärande. Detta innefattar också kompetens- som utbildningsstöd för dem som idag saknar ett arbete.

I Göteborg skiljer sig arbetslöshets- och utbildningsnivåerna åt i befolkningen. Förutsättningarna till arbete är inte likvärdiga. En viktig utgångspunkt är beakta att förutsättningarna för utbildning och arbete skiljer sig åt mellan olika göteborgare utifrån deras socioekonomiska status, geografiska hemvist, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etniska tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, ålder och sexuella läggningen Detta är en utgångspunkt för samtliga strategier i målområdet.

Genom att skapa förutsättningar för utbildning och arbete och genom att arbeta normmedvetet och motverka strukturell diskriminering på arbetsmarknaden kan Göteborgs Stad i samverkan med andra aktörer förbättra möjligheterna till att fler får ett arbete och därmed goda förutsättningar att försörja sig.

Strategier för målområdet

Matcha kompetens för att underlätta inträdet på arbetsmarknaden

För att människor ska utvecklas till sin fulla potential behöver de ges förutsättningar som är rimliga. Göteborgs Stad ska arbeta för att arbetsgivare ska överväga vilka kompetenskrav de har och att de inte ska kräva mer än vad som behövs för att få en anställning hos dem. Genom att anpassa kraven till det som verkligen behövs kan arbetstagare hitta vägen in till arbetsmarknaden och sedan i takt med sina förutsättningar utveckla sig själva och sitt arbete.

Skräddarsy utbildning och lärande för att underlätta inträdet på arbetsmarknaden

Varje person har med sig unika och olika erfarenheter och kunskaper. Valideringen av yrkeskunskaper inom Göteborgs Stads verksamheter behöver kunna ta reda på vad individen kan för att den ska kunna få tillgång till utbildning på en lämplig nivå. En professionell validering, som verkligen validerar personens yrkeskunskaper, är ett verktyg för att kunna erbjuda den kompetensutveckling som behövs för inträde på arbetsmarknaden.

Arbeta för att ge rätt information till arbetsgivare

Arbetsgivare behöver veta vilka former av stöd som kan erbjudas för att kunna ta emot arbetstagare med särskilda behov. Göteborgs Stad har tillsammans med Arbetsförmedlingen ett stort ansvar för att ge arbetsgivarna rätt information för att den enskilde ska kunna komma in på arbetsmarknaden.

Underlätta första steget in på arbetsmarknaden

Den största andelen av de arbetstillfällen som är någons första arbete kräver gymnasieutbildning. Det är ett hinder för personer som saknar fullständiga gymnasiebetyg. Med ett annat sätt att betrakta kompetens kan staden erbjuda människor en första anställning som fokuserar på att ge möjlighet till kompetensutveckling och att nå en gymnasieexamen, i en takt som anpassas till individen. Ett sätt att komma dit är att stadens förvaltningar och bolag erbjuder assisterande tjänster utifrån det stegvisa jobb- och kunskapslyftet.

Breda möjligheten till inträde på arbetsmarknaden

Kraven på arbetstagare kan anpassas till de förutsättningar och möjligheter som enskilda individer har. Genom att stimulera utveckling av sociala företag och arbetskooperativ kan Göteborgs Stad ge personer som har svårigheter att få eller behålla ett arbete möjligheter till arbetsintegrering och anställning.

Verka för livslångt lärande

En viktig del i arbetet med ett livslångt lärande är att Göteborgs Stad skapar förutsättningar för att unga ska kunna fullfölja sina gymnasiestudier. En annan viktig del är i arbetet med ett livslångt lärande är vuxenutbildningen. Vuxenutbildningens viktigaste uppgift är att minska skillnaderna i livsvillkor genom att ge människor möjlighet att kompensera för ofullständig gymnasieutbildning och få förutsättningar att möta förändringar på arbetsmarknaden.

Utveckla arbetsgivarrollen

I sin roll som Göteborgs största arbetsgivare har Göteborgs Stad en unik möjlighet att erbjuda stadens invånare anställning. Göteborgs Stad ska vara en inkluderande arbetsgivare genom skapandet av en god arbetsmiljö med öppenhet för mångfald. En god arbetsmiljö innefattar respekt, delaktighet, medinflytande, arbetsglädje, utveckling, jämställdhet samt motverkandet av diskriminering. Genom att organisera arbetet på ett annat sätt öppnas nya möjligheter upp för att anställa invånare som idag har svårt att finna jobb på en arbetsmarknad med allt högre krav på kompetens. Göteborgs Stad ska fortsätta förtydliga och tillämpa en icke-diskriminerande och normkritiskt rekryteringsprocess.

Målområde – Skapa hållbara och jämlika livsmiljöer

Den fysiska miljön vi lever och verkar i, det vill säga livsmiljön, har stor betydelse för människors livsvillkor. Den fysiska miljös utformning kan öka tryggheten och främja sammanhållning mellan grupper i samhället på individ-, områdes- och befolkningsnivå. Men känsla av otrygghet behöver inte alltid vara platsbunden med koppling till den fysiska miljön och brottslighet utan den kan också vara ett uttryck för bristande mellanmänsklig tillit och tillit till institutionerna samt socioekonomiska faktorer.

Det finns vissa grundläggande förutsättningar för en hållbar och jämlik livsmiljö. Det är att ha en trygg boendemiljö, att känna tillhörighet, en passande och ekonomiskt överkomlig bostad, en närmiljö som är omhändertagen och välfungerande. Det handlar också om att ha tillgång till stadens resurser i form av bland annat service, arbetsplatser, kollektivtrafik, offentliga plaster och grönområden. Det handlar även om att säkerställa plats för rekreation och samspel för barn och unga genom tillgång till friytor och bra utemiljöer för lek och utevistelse vid bostäder, fritidshem, förskolor och grundskolor. Genom att motverka boendesegregation och främja goda boendemiljöer skapas förutsättningar för mer jämlika livsvillkor.

Hemlöshet, otrygga boendeförhållanden, trångboddhet och en segregerad boendemiljö påverkar jämlikheten, hälsan och den sociala sammanhållningen negativt.

Konsekvenserna av bristen på bostäder är särskilt påtaglig för grupper som är nya på bostadsmarknaden. Enligt den statistik som finns i dag kan det handla om unga, nyanlända, personer med funktionsnedsättning, de som saknar anställning, har låga inkomster, är skuldsatta eller har hälsoproblem som psykisk ohälsa eller missbruksproblem.

Ojämlikheter i livsmiljöer och att staden är segregerad påverkas av flera olika faktorer. Det rör sig bland annat om statlig bostads- och finanspolitik, inkomstförhållanden, bostadsmarknadens sätt att fungera, hur stadens delar planeras med olika typer av bostäder, upplåtelseformer, trafiksystem och service av olika slag och hur staden hänger ihop och skapar en helhet. Det handlar också om strukturell diskriminering på bostadsmarknaden.

Stadsutveckling är komplex med många aktörer och många målkonflikter. Staden med dess nämnder, förvaltningar och bolag har möjlighet att påverka utvecklingen mot en mer jämlik och sammanhållen stad. Det kan ske genom exempelvis kommunal service, investeringar, planering av markens användning, markinnehav och allmännyttigt bostadsinnehav. Ansvaret delas också av många andra aktörer inom både näringsliv och lokalsamhällen.

Det är inte enskilda punktinsatser eller projekt som kan ge de stora effekterna, utan det är sannolikt uthållighet och en rad olika åtgärder av olika omfattning som behöver genomföras för att livsmiljöerna ska bli mer jämlika. Staden ska byggas och utvecklas för alla, oavsett socioekonomisk status, geografisk hemvist, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, ålder och sexuell läggning. Detta är en utgångspunkt för samtliga strategier i målområdet.

Strategier för målområdet

Öka delaktighet och inflytande i stadsutvecklingen

Invånare är experter på sin egen livsmiljö och ska ges möjligheter till inflytande och delaktighet i utvecklingen av samhället och livsmiljön.

Genom ett normmedvetet och gemensamt förhållningssätt till medborgardeltagande och kommunikation om stadens olika livsmiljöer kan en mer sammanhållen stad utvecklas. Genom att genomföra dialoger, sociala konsekvensanalyser och barnkonsekvensanalyser

kan beslut om åtgärdsförslag baseras på den kunskap och de erfarenheter som finns hos dem som använder och/eller bor på platsen, men också på den samlade kunskap som finns inom stadens organisation som helhet.

Skapa förutsättningar för en fungerande närmiljö

Människans och platsens identitet kan stärkas och tryggheten kan öka med en jämlik tillgång till väl gestaltade och omhändertagna miljöer. Samspel, lek och fysisk aktivitet kan stimuleras genom likvärdiga förutsättningar för kultur, rekreation, idrott och offentliga rum. Det är också viktigt att säkerställa plats för rekreation och samspel för barn och unga genom tillgång till friytor och bra utemiljöer för lek och utevistelse vid bostäder, fritidshem, förskolor och grundskolor. Genom att kulturen och grönområden integreras i stadsutvecklingen skapas en attraktiv livsmiljö och stadens karaktär och historia bli tydlig för boende och besökare. God luftkvalitet, minskad påverkan av buller och tillgång till grönsstruktur samt likvärdig tillgång till goda förskole- och skolmiljöer ger stimulerande livsmiljöer på jämlika villkor.

Minska boendesegregation

Genom att komplettera med det som saknas och genom olika upplåtelseformer, bostadstyper och kostnadsnivåer i hela staden kan en större blandning på områdesnivå nås. Avstånden mellan människor minskar när stadens och stadsdelarnas olika delar länkas ihop och genom att barriärer, både mentala och fysiska, överbryggas. Vardagslivet underlättas om service, både social och kommersiell, finns över hela staden. Genom god kvalitet på byggnader och i stadsrum i hela staden kan skillnader utjämnas.

Öka tillgången till bostäder

Genom bostadsförvaltning, bostadsbyggande och renoveringar som svarar mot verkliga behov ska Göteborgs Stads verka för att alla göteborgare ges förutsättningar till en lämplig bostad och en bra livsmiljö. De allmännyttiga bostadsföretagen har en viktig roll att spela.

Jämlik tillgång till stadens resurser

Samband och rumsliga miljöer mellan stadsdelsområden på lokal och regional nivå behöver skapas för att stärka möten mellan människor och känsla av trygghet. Infrastruktur ska stödja en jämlik tillgänglighet till hela staden, både mental och fysisk. Genom väl analyserad planering och prioriteringar utifrån målet om att Göteborg ska vara en jämlik stad kan stadens resurser i form av bland annat service, arbetsplatser, kultur bli mer jämlikt tillgängliga.

Målområde – Skapa förutsättningar för delaktighet, inflytande och tillit

Makt över det egna livet och delaktighet i samhället man lever i är fundamentala livsvillkor för varje människa. En betydelsefull del i skapandet av en jämlik stad är arbetet med att skapa förutsättningar för delaktighet, inflytande och tillit för alla göteborgare, oavsett socioekonomisk status, geografisk hemvist, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, ålder och sexuell läggning. Detta är en utgångspunkt för samtliga strategier i målområdet.

På samhällelig nivå handlar delaktighet och inflytande om möjligheten att delta i styret av det gemensamma. Delaktighet och inflytande handlar också om invånarnas möjligheter till deltagande i civilsamhället, folkrörelser och lokalsamhället. Delaktighet och inflytande är också viktiga på individnivå för att minska skillnaderna i livsvillkor. Det är fråga om kontroll, inflytande och delaktighet i det dagliga livet, i till exempel skolan, i bostadsområdet och i rollen som brukare av olika offentliga tjänster. Det kan vidare handla om gemenskap i sociala nätverk i vardagen.

Delaktighet är både grundlagsstadgad rättighet och en grundläggande princip för att förverkliga de mänskliga rättigheterna. Delaktighet är en viktig förutsättning för förbättrade livsvillkor i alla delar av livet. Ett vitalt deltagande och inflytande är viktigt för tilliten i samhället och stärker banden mellan människor. Med tillit avses i detta sammanhang en förhoppning om andra aktörers framtida pålitlighet, och genom ett aktivt deltagande i civilsamhälle och samhällsliv skapas länkar mellan människor. Att lösa problem tillsammans med andra skapar tilltro till deras välvilja och stärker därmed tilliten mellan människor.

Att det finns reglerade rättigheter är långt ifrån tillräckligt för att uppnå ett jämlikt deltagande eller inflytande eftersom vissa grupper trots detta utsätts för systematisk och strukturell diskriminering. Att det finns reglerade rättigheter är långt ifrån tillräckligt för att uppnå ett jämlikt deltagande eller inflytande eftersom vissa grupper trots detta utsätts för systematisk och strukturell diskriminering. I Göteborg skiljer sig deltagandet åt mellan olika grupper och på olika nivåer (samhällelig nivå, gruppnivå och individnivå). Därtill finns det betydande skillnader i nivåer av tillit i befolkningen, och i upplevelsen av social isolering.

Göteborgs Stad har möjlighet skapa förutsättningar för delaktighet och inflytande inom ramen för den representativa demokratin.

Strategier för målområdet

Systematiskt integrera delaktighetsperspektivet

Delaktighet kan både ses som ett eget målområde och som ett perspektiv som kan genomsyra de andra målområdena. Då delaktighet är en viktig förutsättning för förbättrade livsvillkor i alla delar av livet (från samhällsnivå till gruppnivå och individnivå) behöver perspektivet inkluderas i alla de övriga målområdena. Delaktighet och tillit är faktorer som samverkar med andra livsvillkor inom andra målområden med konsekvenser för jämlikhet.

Öka valdeltagande

Deltagande i de allmänna valen är grundbulten i delaktighet och inflytande på den samhällelige nivån. En viktig strategi för att öka delaktigheten och inflytandet i samhället är att Göteborgs Stad genom olika satsningar fortsätter att arbeta för att öka valdeltagandet bland grupper med lågt valdeltagande och som Göteborgs Stad har svårt att nå.

Skapa inkluderande medborgardialog

För att öka deltagande och inflytande och därmed stärka jämlikheten ska Göteborgs Stad fortsätta bedriva medborgardialoger utifrån de riktlinjer som finns samlade i dokumentet

”Göteborgs Stads principer för medborgardialog”, och inom den representativa demokratins ramar. För att dialogerna ska kunna bidra till en ökad jämlikhet är det viktigt att processerna utgår ifrån ett normmedvetet förhållningssätt för att inkludera grupper som staden har svårare att nå.

För att möjliggöra inflytande och delaktighet genom dialog så behöver Göteborgs Stad också stärka sin kapacitet och förmåga att tillvarata de initiativ, åsikter, behov som invånarna lyfter i dialogerna. Detta gäller såväl tjänstepersoner som politiker för att ta tillvara flera perspektiv och möjliggöra medskapande förändringsprocesser.

Tillhandahålla arenor för medborgardrivna mötesplatser

Genom att Göteborgs Stad tillhandahåller lokala mötesplatser där invånarna själva kan mötas för att initiera och fritt samtala om, och organisera sig kring, frågor de själva finner betydelsefulla och intressanta minska trösklarna för deltagande i staden. Vidare ges de möjlighet att begrunda sina ställningstaganden utan att Göteborgs Stad är en drivande part samt att de ges möjlighet att skapa relationer och knyta sociala kontakter med varandra.

Utveckla delaktigheten i mötet med kommunens verksamheter

Göteborgs Stad tillhandahåller verksamheter som utgör centrala delar av individernas liv, och därför är mötet med stadens verksamheter betydelsefullt för invånarnas deltagande på den individuella nivån. Göteborg Stad ska arbeta för att värna invånarnas insyn och att stärka möjligheter till delaktighet, inkludering och medskapande i stadens insatser och verksamheter. Strategin är ett sätt att skapa utrymme för att påverka de insatser och verksamheter som invånarna möter eller är en del av, både som individer och som del av en grupp.

Stärka tjänstepersonernas bemötande för att skapa tillit

För att stärka både den mellanmännsliga tilliten och tilliten till Göteborgs Stads verksamheter är det viktigt att stadens tjänstepersoner bemöter invånarna på ett sätt som är rättssäkert, sakligt, opartiskt och normmedvetet och fritt från diskriminering. Alla som arbetar i stadens verksamheter ska bemöta invånarna på ett professionellt sätt och ha individens behov och rättigheter i centrum. Viktigt är också att invånarna upplever att tjänstepersoner i Göteborgs Stad har tillit till dem. Om invånarna inte bemöts väl, eller om de känner sig kontrollerade, finns risken att de tappar förtroendet för stadens tjänstepersoner och verksamheter.

Skapa delaktighet och tillit genom nya former deltagande

Göteborgs Stad tillhandahåller sedan länge ett brett stöd till civilsamhällets organisationer och föreningar. Ett vitalt civilsamhälle skapar länkar och stärker banden mellan ytligt bekanta människor. Det har skett en förändring, där civilsamhället förutom etablerade föreningar och folkrörelser också består av tillfälliga nätverk och lokala rörelser i många olika former. Göteborgs Stad behöver därför vidga sitt stöd så att det också kommer mer löst formaliserade nätverk till del. Detta blir en möjlighet att stärka delaktigheten och inkluderingen av grupper som staden har svårare att nå. Att lösa problem tillsammans med andra skapar tilltro till andras välvilja och stärker tilliten mellan dem som deltar i samarbetet.